

Ewolucja polityki redystrybucyjnej w europejskich welfare states. Implikacje dla nierówności dochodowych.

Abstract

Od lat 90-tych XX w. obserwujemy wzrost nierówności dochodowych, pomimo przeciętnego wzrostu poziomu redystrybucji w krajach reprezentujących różne modele welfare state. Problem narastania nierówności dochodowych jest obecnie wyzwaniem dla gospodarek UE, nie tylko tych o ugruntowanych tradycjach liberalnych, lecz konserwatywnych i socjaldemokratycznych. Literatura przedmiotu wskazuje, że nadmierne nierówności dochodowe mogą być szkodliwe dla gospodarki, podobnie jak nadmierna redystrybucja. Stąd też w ramach wielu badań empirycznych poszukuje się zarówno przyczyn, jak i sposobów im przeciwdziałania. Prowadzone są również badania poświęcone efektom redystrybucyjnym wywołanym instrumentami polityki fiskalnej. Mając to na uwadze, w hipotezie badawczej założono, że konstrukcje systemów podatkowo-świadczeniowych stanowią istotną przyczynę wzrostu nierówności dochodowych w krajach UE.

Celem badania jest przeanalizowanie zmian w polityce redystrybucyjnej w kontekście rozwiązań instytucjonalnych charakterystycznych dla poszczególnych modeli państw dobrobytu wraz z przedstawieniem ich skutków dla nierówności dochodowych. Badanie obejmuje kraje UE-28 w latach 1995-2017. Przeprowadzona analiza dostarcza argumentów przemawiających za koniecznością utrzymania progresywnego opodatkowania dochodów osobistych oraz likwidacji zbyt dużej liczby *tax expenditures* w podatku dochodowym PIT, z jakich korzystają zamożni podatnicy. Równocześnie należy dążyć do zachowania transferów społecznych, których rzeczywistymi beneficjentami netto powinni być podatnicy o niskich dochodach. Wyniki badania panelowego potwierdzają większą skuteczność w zwalczaniu nierówności rozwiązań instytucjonalnych modelu skandynawskiego i kontynentalnego niż liberalnego i śródziemnomorskiego.

Keywords: nierówności dochodowe, redystrybucja, podatki transfery społeczne, welfare state

JEL Codes H23 · H53 · E62